

3. A/ Doplňte vhodná slovesa do uvedených rčení: **

- a) brouka (škvora) do hlavy
- b) trávu růst
- c) kosu
- d) (někoho) přes prsty
- e) (si) na vysoké noze
- f) (někoho) kolem prstu
- g) čerta na zeď
- h) na vařené nudli
- i) příležitost za pačesy
- j) nad rozlitým mlékem
- k) kudlu
- l) do bot
- m) vodu řešetem
- n) pusu (hubu) na špacír
- o) s motykou na vrabce

B/ Zkuste vysvětlit význam uvedených rčení: **

4. Uvedte co nejvíce rčení s následující slovesy a vysvětlete je: **

- a) dívat se
- b) slyšet
- c) sedět
- d) stát
- e) házet
- f) sypat
- g) vidět
- h) pamatovat
- i) udělat
- j) vytrhnout

30. Doplňte chybějící slova (odvozená od názvů zvířat) do ustálených slovních spojení, vysvětlete význam: **

- a) Má mozeček.
- b) Má nos.
- c) Má povahu.
- d) Má kůži.
- e) Má život.
- f) Má úmysly.
- g) Má krok.
- h) Má boty z toulavého
- i) Udělal mu službu.
- j) Má pohled.

31. Stručně vysvětlete význam uvedených rčení: *

- a) Nemá ani vindru.
- b) Hádá se o zlámanou grešli.
- c) Nestojí ani za zlámanou grešli.
- d) Smrdí korunou.
- e) Je jak za groš kudla.
- f) Prodat/udělat něco za jidášský groš.
- g) Kouká jako poslední groš z pytlíku.
- h) Nechal by si pro korunu koleno vrtat.
- i) Stalo se za krále Holce, když byla za groš ovce.
- j) Každou korunu desetkrát obrátí.

53. Uvedte alespoň dvě rčení či přísloví, kde se budou vyskytovat následující slova: ***

- a) čas -
- b) rada -
- c) chyba -
- d) láska -
- e) práce -
- f) zdraví -
- g) pták -
- h) slunce -
- i) zlato -
- j) pytel -

54. Doplňte do uvedených rčení na základě vysvětlení významu vhodné názvy hudebních nástrojů: **

- a) hrát jenom druhé = mít jen podružnou úlohu
- b) držet = být solidární
- c) přijít (dostat se) na = zkrachovat (finančně)
- d) dát si do = opít se
- e) chodit s
na ptáky/vrabce/zajíce = počínat si nevhodně, ukvapeně
- f) přijít k něčemu jak slepý
k = získat něco úplně náhodou
- g) bručet v = být ve vězení
- h) hrát na plačtivou = plakat
- i) vědět, jak s tou = vědět si rady, umět si poradit
- j) osla k posadit = svěřit (něco) nesprávným rukám

**12. Doplňte vhodná slovesa do uvedených přirovnání.
Kdy je použijete? Jak mohla vzniknout? ****

- a) jako na lesy, pavián, tur, siréna, hlásná trouba, jako když ho na nože bere.
- b) jako by mu za patama hořelo, jako by měl u zadku vrtuli.
- c) jako ryba ve vodě, zmlácenej, spráskanej pes, pod psa.
- d) jako husa do flašky, péro z gauče, chleba z tašky, slepice do kornoutu, hřebík z prkna, bacil do lékárny, puk na novou hokejku, diabetik do cukrárny, jako z jara, jako kdyby spadl z jahody na znak, jako by spadl z měsíce (z višně).
- e) jako z vody, houby po dešti, dříví v lese.
- f) jako přikovaný, přibitý, ulitý, zařezaný, husa na pekáči, voska na bonbonu, oukropeček, vlašťovky na drátu, (tiše) jako pěna, na dvou židlích, (si) na uších.
- g) jako svatý na mostě, opařený, tvrdé y, přibitý, solný sloup, necky na půdě, jako kdyby spolkl pravítka, kůl v plotě.
- h) jako když tiskne, až se hory zelenají, až se mu od huby práší.
- i) jako kniha, evangelium, jak mu zobák narostl, dlaždič (= sprostě).
- j) jako zednická tříška, čuba, delfín.

6. Doplňte do pranostiky jméno a k měsíci správný den: **

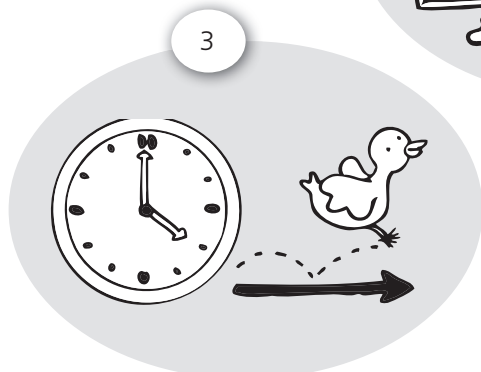
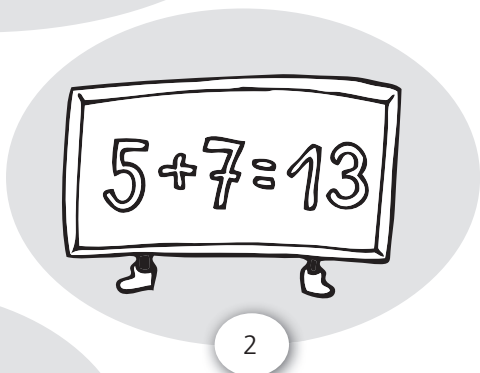
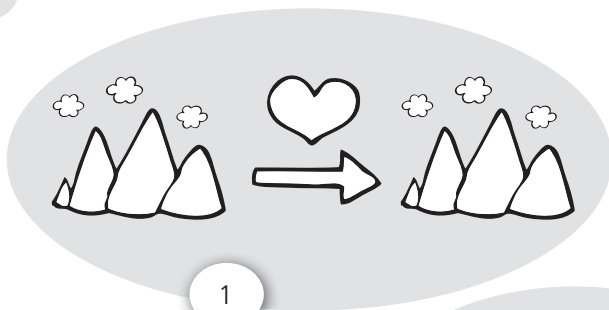
- a) Svatý – jara tatínek. (... únor)
- b) Pěkný den na svatého zvěstuje dobrý rok. (... březen)
- c) Na svatého v polích samá potěcha. (... duben)
- d) Na svatého vylézají hadi a štíři. (... duben)
- e) Naa den jasný a čistý, rok úrodný a jistý. (... červen)
- f) Čím dříve před svatým hříby rostou, tím dříve před Vánoce
sněží. (... červen)
- g) Tři dny před jasné, urodí se žito krásné. (... červenec)
- h) Svatý – v poledne košile, ráno kožíšek. (... říjen)
- i) Přijede-li na bílém koni, metelice za metelíc se honí.
(... listopad)
- j) Na svatého ještě se zem ohřeje. (... listopad)

7. Doplňte druhou část známých pranostik: **

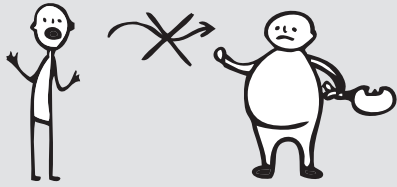
- a) Jak na Nový rok
- b) Únor bílý
- c) Březen
- d) Duben
- e) Májový deštíček
- f) Medardova kápě
- g) Na svatého Řehoře
- h) Svatá Markyta
- i) Co červenec nedovaří,
- j) Po teplém září

4. Zkuste vyluštit přísloví z následujících obrázků: ***

A

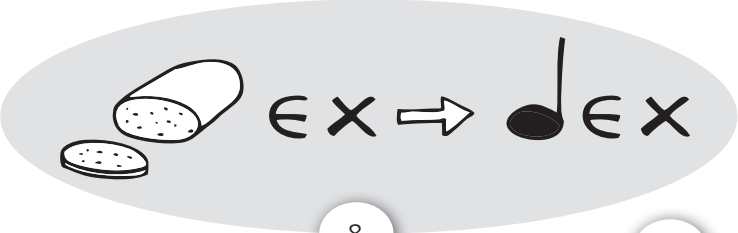
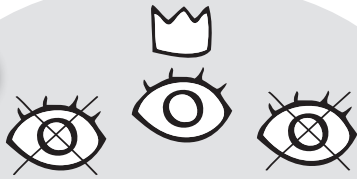
5

IQAM > IQPM

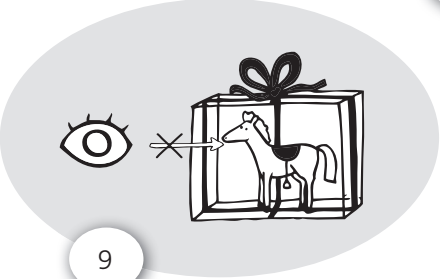
6

7

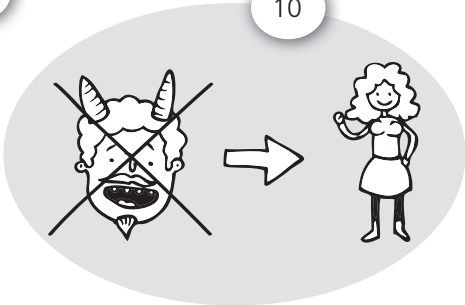

8

10

9

Minikvízy

(Pro ty, kteří si chtějí procvičit své znalosti.)

Minikvíz č. 1

1. Když něco přesáhne naše síly, přerostlo nám to tzv. přes ...
a) břicho b) mozek c) hlavu
2. Když někdo začíná od Adama, tak to znamená, že vypráví:
a) velmi podrobně b) na přeskáčku c) nesmysly
3. Kdo je zmatený, říkáme o něm, že má jakou hlavu?
a) prázdnou b) zamotanou c) vymetenou
4. Když někdo nemá čisté svědomí, říká se, že má na hlavě ...?
a) klobouk b) máslo c) parohy
5. Přispějeme-li do rozhovoru nějakou svou myšlenkou, nápadem, řekneme, že jsme přišli ...
a) se svou troškou do mlýna
b) s křížkem po funuse
c) strčit hlavu do oprátky
6. Řekneme-li, že má někdo ještě mléko na bradě, znamená to, že je ...
a) malé dítě
b) mladý a nezkušený
c) mladý a hloupý
7. Kdo má bradu vzhůru?
a) ten, kdo je namyšlený
b) ten, kdo je zvědavý
c) ten, kdo je mrtvý
8. Když dostaneš pendrek, co si přineseš?
a) ránu holí b) nic c) ostudu

3. Co znamená, koupíme-li něco za babku?
 - a) získáme něco levně
 - b) něco ukradneme
 - c) koupíme věc, která za nic nestojí
4. Jaké z uvedených rčení užíváme ve významu „to se mi hodí, to mohu potřebovat“?
 - a) spadl mi kámen z prsou
 - b) dostal jsem se do sedla
 - c) to je voda na můj mlýn
5. O kom řekneme, že má vlčí mlhu?
 - a) kdo něco předstírá
 - b) kdo nevidí skutečnost
 - c) kdo nevidí za soumraku
6. Jaké z uvedených rčení má význam „plést se do věcí, do kterých mi nic není“?
 - a) mít dlouhé prsty
 - b) dívat se skrz prsty
 - c) strkat do něčeho nos
7. V jakém významu užíváme rčení „pálit si prsty“?
 - a) působit si nepříjemnosti
 - b) ponechat si něco ze svěřeného majetku
 - c) někoho hlídat, kontrolovat
8. Co dělá ten, kdo mlátí prázdnou slámu?
 - a) nedělá nic
 - b) mluví hloupě
 - c) mluví zbytečně, omílá stále dokola to samé
9. Co udělám, uložím-li si něco stranou?
 - a) něco si ušetřím
 - b) přestanu se trápit zbytečnostmi
 - c) něco si schovám
10. Které z uvedených rčení má význam „získat vlivné postavení“?
 - a) tvrdit muziku
 - b) žít na cizí účet
 - c) dostat se k veslu

Klíč ke cvičením:

USTÁLENÁ SLOVNÍ SPOJENÍ – PŘÍSLOVÍ, RČENÍ, SOUSLOVÍ

1. Řešení:

A/a) ... kaše ... uvaří; b) ... nelení ... zelení; c) oči ... myslí; d) ... ptáčka ... zpívají; e) kráva ... mléka ...; f) ... pták ... zobák ...; g) ... smích ... žal; h) ustele, ... lehne; i) ... chleba ... píseň ...; j) ... srdci ...

B/a) = nic není tak hrozné, jak to na první pohled vypadá; b) = kdo je pracovitý, dosáhne úspěchu; c) = když se lidé nevidají, zapomenou na sebe; d) = kdo chce někoho získat, ukazuje mu vše jen z té lepší stránky; e) = často ten, kdo nejvíce mluví o tom, co dělá, toho ve skutečnosti udělá nejmíň; f) = každý; g) = ač má trápení, starosti, nedává je na sobě znát; h) = jak si to zařídíš, takové to budeš mít; i) = zastávej stejné mínění s tím, kdo se o tebe stará; j) = upřímný

2. Řešení:

A/a) vlk, koza; b) koni; c) kozla; d) komára; e) husa; f) vrabec, holub; g) ryba; h) ryba, rak; i) zajíce; j) vlky

B/a) = vyhovělo se jen zdánlivě, ve skutečnosti se nic nezměnilo; b) = nekritizuj to, co dostaneš jako dárek; c) = svěřit něco neodborníkovi; d) = přehání, zveličuje; e) = čekej trpělivě; f) = lepší dát přednost něčemu jistému před nejistým (lepší malý zisk než nejistý velký); g) = dlouhá návštěva je pro hostitele nepřijemná; h) = nijaký, nerozhodný; i) = kdo chce získat dvě věci najednou, nemusí získat nic; j) = když chceš vycházet s nepřítelem, musíš se přizpůsobit jeho zvyklostem

3. Řešení:

A/a) nasadit; b) slyšet; c) klepat; d) klepnout; e) žít (si); f) omotat si / otočit si; g) malovat; h) utáhnout; i) chytit; j) plakat; k) pískat; l) prásknout; m) nabírat; n) pouštět si / pustit si; o) jít

B/a) = vzbudit v někom pochybnost; b) = být zbytečně ustrašený, podezřívavý; zveličovat riziko; c) = trást se zimou; d) = (někoho) pokárat, zkritizovat; e) = honosně; f) = ovládat; někoho; dělat si s ním, co se nám zlíbí; g) = strachovat se, obávat se předem, přivolávat neštěstí; h) = lehce oklamat; i) = využít příležitosti; j) = litovat něčeho, co nejde napravit; k) = žít v nouzi a bídě; l) = utéct, zmizet; m) = dělat něco nesmyslného; n) = příliš a neopatrně mluvit; o) = dělat něco nesmyslného;

4. Příklady řešení:

a) ... (na svět) růžovými brýlemi (= příliš optimisticky); ... skrz prsty (= chovat se povýšeně); ... na svět skrze dno láhve (= být opilec); ... někomu na prsty / pod prsty (= kontrolovat, hlídat ho); **b)** ... trávu růst (= mít podezření bez důvodu; naprosto zbytečně se strachovat); **c)** ... na dvou židlích (= dělat dvě věci současně, většinou neuspokojivě; hromadit moc, výhody); ... si na uších (= špatně slyšet); ... jako hromádka neštěstí (= smutně, nešťastně); **d)** ... na vlastních nohou (= být nezávislý); ... oběma nohama na zemi (= být realista); ... jako solný sloup (= netečně, většinou vyděšeně); ... jako tvrdé y (= nečinně, nechápavě, hloupě); neví, kde mu hlava stojí (= má hodně práce a neví, co dělat dřív); nad tím zůstává rozum ... (= nelze to pochopit); **e)** ... perly sviním (= namáhat se zbytečně pro někoho, kdo nemá zájem); ... hrách na stěnu/zed' (= namáhat se zbytečně, bez odezvy); ... po někom očima (= toužebně po někom pokukovat, koketovat, též ostře pozorovat); **f)** ... odpovědi z rukávu (= odpovídat pohotově); ... si popel na hlavu (= kát se); ... sůl do rány (= zhoršovat trápení); **g)** ... někomu do duše, popř. až na dno jeho duše (= znát jeho úmysly); ... někomu až do žaludku (= dobře někoho znát, znát jeho záměry, úmysly); sotva na oči vidí (= je velmi unavený, ospalý); **h)** ... na zadní kolečka/vrátka (být opatrný, prozíravý, pamatovat na budoucnost, na stáří); ... na navrátila (= na návrat); **i)** ... kozla zahradníkem (= svěřit něco nepravému, neodborníkovi); ... ze života peklo (= ztrpčovat někomu život); ... paseku / boží dopuštění (= způsobit chaos, škodu); ... díru do světa (= něco významného pro lidstvo, stát se populárním, získat slávu); ... čáru přes rozpočet (= zmařit něčí plány); ... krátký proces (= rázně něco vyřídit); ... za něčím tlustou čárou (= něco uzavřít, skončit definitivně); ... z někoho vola (= způsobit, že někdo vypadá jako hlupák); ... si z někoho dobrý den / blázný (= zsměšnit ho); mít pro strach uděláno (= nebát se); **j)** ... trn z paty (= pomoci někomu z nesnází, v tísní)

5. Řešení: vidět; **a)** vidí (= udělá pro ni cokoli); **b)** nevidí (= nevnímá); **c)** nevidí (= mluví nesmyslně, nevhodně); **d)** vidí (= je velmi unavený, ospalý); **e)** vidí (= důkladně ho zná); **f)** vidí, viděla (= mít velmi, až nekriticky rád); **g)** nevidí (= pokud o něčem nevíme, nemůžeme se kvůli tomu trápit); **h)** vidí (= velmi hloupý); **i)** nevidí (= nemá žádný rozhled, nedovítí se, je omezený, nezkušený); **j)** vidí (= zná jeho úmysly, rozpozná jeho záměry, odhadne povahu)

6. Řešení:

očko – **a)** očkem (= koketovat s někým, zajímat se o něj); **b)** po očku (= nenápadně pozorovat); **c)** očko (= být u někoho dobře zapsán, mít v něm příznivce); **d)** (soukromé) očko (= detektiv); **e)** očka (= pochutina z ryb); **f)** očko (= druh malé sladkovodní ryby – živorodka duhová); **g)** očka (= zdrobnělina od slova oči)

7. Řešení:

a) = (velmi) brzy; **b)** máme protekci, máme to u někoho dobré; **c)** = prominul mi to; **d)** = dva; **e)** = ten, kdo dělá něco nepřesně, jen podle odhadu, přibližně; **f)** = ten, kdo jen něco předstírá, chce budít nějaké zdání; **g)** = ten, kdo špatně strílí (neumí mířit), popř.

27. Řešení:

a) *Není důležité vyhrát, ale zúčastnit se;* **b)** *Bez práce nejsou koláče;* **c)** *Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá;* **d)** *Lže, jako když tiskne;* **e)** *Sliby – chyby;* **f)** *Kdo se směje naposled, ten se směje nejlíp;* **g)** *Co můžeš udělat dnes, neodkládej na zítřek;* **h)** *Kam ho ráno postavíš, tam ho večer najdeš;* **i)** *Komu není shůry dáno, v apatyce nekoupí;* **j)** *Všude dobře, doma nejlíp*

28. Řešení:

a) *Ranni ptáče dál doskáče;* **b)** *Neříkej hop, dokud nepřeskočíš;* **c)** *Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá;* **d)** *Koho chleba jíš, toho píseň zpívej;* **e)** *S poctivostí nejdál dojdeš;* **f)** *Kdo do tebe kamenem, ty do něj chlebem;* **g)** *Žádný učený z nebe nespadl;* **h)** *Kde nic není, ani smrt nebere;* **i)** *Potřežená husa nejvíc kejhá;* **j)** *Tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne;* **k)** *Nehas, co tě nepálí;* **l)** *Čistota půl zdraví;* **m)** *Mýlit se je lidské;* **n)** *Dobrá hospodyňka pro pírkou i přes plot skočí;* **o)** *Nejlepší obrana je útok*

29. Řešení:

a) = *kdo jinému chystá/strojí léčku, doplatí na to často sám, sám je do ní lapen, sám se stává obětí;* **b)** = *kdo je pracovitý, dosáhne úspěchu;* **c)** = *trpělivost vede k úspěchu;* **d)** = *zpravidla má užitek ten, kdo si počká a neplete se mezi ty, kteří spolu mají spor;* **e)** = *cizí škoda nám nevadí; s věcmi, které nejsou naše, zpravidla zacházíme méně šetrně;* **f)** = *kdo je moudřejší, zvolí, učiní ústupek;* **g)** = *kdo má nějakou špatnou zkušenost, mívá větší obavy;* **h)** = *pravda vždy vyjde najevo;* **i)** = *pro malichernosti lidé často nevidí to důležité;* **j)** = *čistota je důležitá pro zdraví člověka (např. mytí rukou)*

30. Řešení:

a) *ptačí mozeček (= hloupý);* **b)** *orlí nos (= větší a zahnutý);* **c)** *holubičí povahu (= mírumilovný, snášenlivý);* **d)** *hroší kůži (= necitlivý, otrlý);* **e)** *psí život (= špatný);* *jepičí život (= krátký);* *těž kočičí (tj. tuhý, hodně vydrží – viz kočka má devět životů);* **f)** *zaječí úmysly (= chystá se utéct);* **g)** *gazeli/laní krok (= ladná chůze);* **h)** *telete (= nevydrží dlouho na jednom místě);* **i)** *medvědí službu (= dobře myšlená pomoc, která se však mine účinkem a způsobí pravý opak);* **j)** *baziliščí pohled (= je záłudný)*

31. Řešení:

a) = *nemá peníze;* **b)** = *hádá se o malichernost, maličkost;* **c)** = *bezcestný;* **d)** = *je (stále) bez peněz;* **e)** = *hubený/á, vyzábělý/á;* **f)** = *zradit za úplatek;* **g)** = *je smutný, mrzutý;* **h)** = *lakomý;* **i)** = *stalo se hodně dávno;* **j)** = *spořivý, šetrný, až lakomý*

32. Řešení:

a) = *udělal by pro ni cokoli;* **b)** = *bylo to náhlé, neočekávané, přišlo to znenadání;* **c)** = *přišel jsi velmi vhod;* **d)** = *naučit se něco vyžaduje čas;* **e)** = *mít se velmi dobře;* **f)** = *všechno má své meze, na každého jednou dojde;* **g)** = *je to velký rozdíl, nedá se to srovnat;* **h)** = *pře-*

Priama (dal jej bohyni lásky Afrodite, která mu slíbila krásnou Helenu, kvůli níž pak byla rozpoutána trojská válka); g) = spolehlivé vodítko v neznámé situaci (podle dcery krétského krále Minoa Ariadné, která věnovala princovi Theseovi klubko nití, když šel do labyrintu zabít netvora s býčí hlavou Minotaura, aby nitě odvíjel a našel podle nich cestu zpět; h) = symbol vážného varování/výstrahy před trestuhodným jednáním (Mene-tekkel = sečteno-zváženo); v Babylonu roku 538 př. Kr. vystrojil král Baltazar hostinu a nápoje nabídl hostům v pohárech uloupených v jeruzalémském chrámu, uprostřed hostiny se objevila na stěně sině tato slova jako varování a znamení se brzy vyplnilo, král Baltazar byl zabit a jeho království se zmocnili Peršané; i) = věčně se opakující pohyb, který dostane jen prvotní impulz; nespílitelná představa, že se dá sestavit mechanismus, který se bude sám od sebe pohybovat a přitom vykonávat nějakou práci, což je z fyzikálního hlediska nemožné; j) = symbol krutých ran osudu, ze kterých se člověk nemůže vzpamatovat (podle Bible – Mojžíš měl vyvést izraelský lid z Egypta, ale faraon je nechťel pustit; z příkazu Boha přivolal Mojžíš na Egypt deset pohrom (ran)

51. Řešení:

a) slyšet trávu růst – mít přebujelou fantazii nebo trpět podezřívavostí, nesouvisí se sluchem; **b)** číst levity = někoho kárat, vyčítat mu něco; **c)** správný význam; **d)** správný význam; **e)** neví, kde mu hlava stojí – znamená, že má hodně práce najednou; zde použito nevhodně

52. Řešení:

a) rodiče; **b)** přítel; **c)** hlupák, hlupákem; **d)** přátelství; **e)** boháče; **f)** slova; **g)** kolenou; **h)** řeč; **i)** zeptat; **j)** rozum

53. Příklady řešení:

a) Čas jsou peníze. Dočkej času jako husa klasu.; **b)** Dobrá rada nad zlato. Komu není rady, tomu není pomoci. Dva jsou rada, třetí zrada.; **c)** Chybami se člověk učí. Sliby – chyby; **d)** Láska kvete v každém věku. Láska hory přenáší. Láska prochází žaludkem. Stará láska nerezaví; **e)** Bez práce nejsou koláče. Práce kvapná, málo platná. Práce šlechtí člověka; **f)** Čistota půl zdraví. Veselá mysl, půl zdraví; **g)** Každý pták své peří chválí. Podle peří poznáš ptáka, podle řeči nezdvoračka; **h)** Kam nechodí slunce, tam chodí lékař. Pro jedno kvítí slunce nesvítlí; **i)** Není všechno zlato, co se třpytlí. Mluvíti stříbro, mlčeti zlato. Dobrá rada nad zlato; **j)** Na hrubý pytel, hrubá záplata. Nekupuj zajíce v pytli. Je to v pytli.

54. Řešení:

a) housle; **b)** basu; **c)** buben; **d)** trumpety; **e)** bubny/bubnem; **f)** houslím; **g)** base; **h)** harmoniku; **i)** harfou; **j)** houslím

d) ratlík / osika / sulc; **e)** holub na báni¹ / motovidlo / kolovrátek; **f)** v pytli; **g)** hluchej do vrat; **h)** hadr na holi / pometlo² / hadr na koštěti / čamrda³ / vitr v bedně; **i)** chlupaté deky; **j)** čert kříže / ohně

10. Řešení:

a) turecká šavle / paragraf / klika od polepšovny x svíce / jedle / pravítko; **b)** moucha / čaj / dítě x býk / lev / Bivoj / tur / dub / zápasník; **c)** blecha / malé dítě x šafářův dvoreček; **d)** pelyněk / žluč x cukr / med / cumel / cukrkandl; **e)** šíp / střela / vitr / blesk / průjem x šnek / želva / hlemýžď; **f)** pírko x cent / kámen; **g)** padlý sníh / lilie / slovo boží / křišťál x prase / čuně; **h)** tvaroh / mech / houba / vosk x skála / ocel; **i)** mramor / zrcadlo / sklo / úhoř x cedník / síto / emental; **j)** sedma / brčál x citron / kanárek / síra

11. Řešení:

a) oči (tj. dobře vidí; = modré; = červené od nevyspaní); **b)** uši (= velké, odstávající); **c)** nos; **d)** nohy (= hubené; = křivé; = štíhlé); **e)** zuby; **f)** zadek (= velký; = malý); **g)** hlavu (tj. bolí ho hlava; = holohlavý; = má špatnou paměť); **h)** jazyk; **i)** ruce (= velké); **j)** tváře (= červené)

12. Řešení:

a) rve/ječí; **b)** běží/utíká; **c)** cítí se; **d)** kouká/čumí; **e)** roste; **f)** sedí; **g)** stojí; **h)** lže; **i)** mluví; **j)** plave

13. Řešení:

a) havran (= černé), padlý sníh (= bílé), stříbro (= šedivé), počůraná sláma (= do žlutohněda), oheň (= rudé, ryšavé), hřebíky (tvrdé), rorejs / vrabčí hnízdo (= rozčuchané); **b)** hračky (= velké); **c)** obrázek (= hezká); **d)** zvon (= silné), kámen (= tvrdé, bez lásky); **e)** smetí (= hodně); **f)** želez/hoblovaček/slupek (= hodně, hojnost); **g)** trám / velbloud / zavalený havíř (= velkou); **h)** vlk/herec (= velký); **i)** lev/slon/hrom (= velkou), ženatý vrabec/mravenec (= malou); **j)** slon/řešeto (= dobře a dlouho si pamatuje; = často zapomíná)

14. Příklady řešení:

a) řepa/řípa/rybička/buk; **b)** boxovací pytel; **c)** kšandy/struna/špagát; **d)** rak/krev/plamen; **e)** fialka/chudobka; **f)** andělek/lilie; **g)** kobylky; **h)** myš; **i)** poleno / pařez / dřevo / špalek / tetřev; **j)** psí čumák / led / mramor

15. Řešení:

a) chudý; **b)** starý; **c)** tajemný; **d)** dutý; **e)** starostlivý; **f)** pokorný, poslušný, mírumilovný / povolný / krotký (též kudrnatý); **g)** bílý; **h)** jasné / jednoduché; **i)** čilý / mrštný; **j)** děravý

¹ báň = kopule

² pometlo = koště, pracovní nástroj sloužící k úklidu větších, zpravidla vodorovných ploch, nejčastěji podlah či veřejných venkovních prostranství

³ čamrda = lidově knoflík

PRANOSTIKY OD JARA DO ZIMY

1. Řešení:

1. ledna = e); 6. ledna = g); 2. února = i); 12.–14. května = h); 8. června = d); 24. června = a); 25. listopadu = c); 4. prosince = j); 13. prosince = f); 24. prosince = b)

2. Řešení:

a) skřívan b) koni c) kukačku d) koni e) vlaštovka, kukačka f) straka g) včely h) husy a špačkové i) vlaštovička j) krtci

3. Řešení:

a) Mnoho sněhu – mnoho trávy; b) Jsou-li dlouho šišky na stromě, zima stálá nebude; c) Časně bouřky z jara – vlhký rok před náma; d) Zima je trýzeň, jaro je přízeň; e) Studená rosa z rána pěkné počasí předznamenává; f) Podzim bohatý na mlhu věští v zimě mnoho sněhu; g) Pěkné růže v zahrádkách věští pěkný podziměk a pozdní zimu; h) Po deštivém jaru a deštivém létu přichází obyčejně slunečný podzim; i) V roce, když dub hodně žaludů dává, bude zima dlouhá a stálá; j) Čím dříve listí ze stromů opadá, tím úrodnější rok nastane

4. Řešení:

jaro f (duben) + j (máje); léto c + d + i; podzim e + h; zima a + b + g

5. Řešení:

a) 8. září (v současném kalendáři uvedena Mariana); b) 13. prosince; c) 3. prosince; d) 10. srpna; e) 21. září; f) 6. prosince; g) 1. září; h) 24. srpna; i) 26. července; j) 13. července

6. Řešení:

a) Valentýn(ek) 14. 2.; b) Josef 19. 3.; c) Vojtěch 23. 4.; d) Jiří 24. 4.; e) Petr a Pavel 29. 6.; f) Jan 24. 6.; g) Jakub 25. 7.; h) František 4. 10.; i) Martin 11. 11.; j) Ondřej 30. 11.

7. Řešení:

a) ... tak po celý rok; b) ... pole silí; c) ... za kamna vlezem; d) ... ještě tam budem; e) ... poroste chlebiček; f) čtyřicet dní kape; g) ... šelma sedlák, který neoře; h) ... hodila srp do žita; i) ... srpen nedopeče; j) ... zle se říjen tváří

8. Řešení:

a) V lednu voda ...; b) Na Tři krále ...; c) Hromnice ...; d) Studený máj ...; e) Na svatého Jiří ...; f) Svatá Žofie ...; g) Na svatého Jána; h) Svatá Anna ...; i) Na svatého Martina ...; j) Na svatého Ondřeje

HÁDANKY A RÉBUSY

1. Řešení:

a) měsíc; **b)** uhlí; **c)** sedlo; **d)** vidlička; **e)** tvoje jméno; **f)** zápalka; **g)** struhadlo; **h)** vejce; **i)** ceny; **j)** brýle

2. Řešení:

a) ticho; **b)** ozvěna; **c)** stín; **d)** páv; **e)** tajemství; **f)** stín; **g)** třeseň, višeň; **h)** svička; **i)** rakev; **j)** tma

3. Řešení:

Žádný učený z nebe nespádl.
Dvakrát měř a jednou řež.
Oheň je dobrý sluha, ale zlý pán.
Na každém šprochu pravdy trochu.
Chytrému napověz, hloupého trkni.
Kdo pozdě chodí, sám sobě škodí.
Jablko nepadá daleko od stromu.
Tichá voda břehy mele.
Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá.
Komu se nelení, tomu se zelení.

4. Řešení:

- A/ 1. Lásky hory přenáší.
2. Lež má krátké nohy.
3. Ranní ptáče dál doskáče.
4. Mluvíti stříbro, mlčeti zlato.
5. Sytý hladovému nevěří.
6. Ráno moudřejší večera.
7. Mezi slepými jednooký králem.
8. Koho chleba jíš, toho piseň zpívej.
9. Darovanému koni na zuby nekoukej.
10. Kam čert nemůže, nastrčí ženskou.
- B/ 1. Co oči nevidí, to srdce neželí.
2. Bez peněz do hospody nelez.
3. Jak si kdo ustele, tak si i lehne.
4. Když se dva perou, třetí se směje.
5. Sejde z očí, sejde z mysli.
6. Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.
7. Bez práce nejsou koláče.
8. Když ptáčka lapají, pěkně mu zpívají.

mlčí jako ryba; plácá se jako ryba/kapř na suchu; vyklouzne jako úhoř; jsou namačkání jako sardinky; cítí se zde jako ryba ve vodě; je volný jako pták; zpívá jako slavík; krákorá jako vrána; spí jako dudek; má oči jako ostříž; krade jako straka; pyšný jako páv; nese se jako páv; má vlasy jako havran; kouká jako husa do flašky; uhádaná jako kvočna; nosí se jako kohout na smetišti; nadává jako špaček; zpívá jako kanárek v kleci; Skáče jako hříbě; drží se ho jako hříbě mámy; dře jako kůň; má postřeh jako důlní kůň; má zadek jako pivovarská kobyla (= velký); kovářova kobyla a ševcova žena chodí bosy

MINIKVÍZY

Správné řešení kvízu 1: 1c), 2a), 3b), 4b), 5a), 6b), 7c), 8b), 9c), 10b)

Správné řešení kvízu 2: 1a), 2c), 3c), 4c), 5c), 6a), 7c), 8a), 9c), 10c)

Správné řešení kvízu 3: 1c), 2a), 3b), 4a), 5b), 6a), 7a), 8c), 9a, b, c), 10a)

Správné řešení kvízu 4: 1c), 2a), 3b), 4c), 5b), 6a), 7c), 8a), 9b), 10b)

Správné řešení kvízu 5: 1a), 2c), 3a, b, c), 4b), 5a), 6a), 7b), 8c), 9c), 10b)

Správné řešení kvízu 6: 1c), 2b), 3c), 4b), 5c), 6c), 7c), 8b), 9b), 10a)

Správné řešení kvízu 7: 1b), 2c), 3a), 4c), 5c), 6a), 7b), 8b), 9a), 10c)

Správné řešení kvízu 8: 1c), 2b), 3b), 4a), 5c), 6b), 7c), 8c), 9a), 10a)

Správné řešení kvízu 9: 1a), 2c), 3b), 4c), 5c), 6a), 7c), 8b), 9a), 10b)

Správné řešení kvízu 10: 1a), 2b), 3c), 4c), 5a), 6a), 7c), 8c), 9b), 10b)

Správné řešení kvízu 11: 1b), 2c), 3a), 4a), 5a), 6c), 7b), 8c), 9b), 10b)

Správné řešení kvízu 12: 1a), 2b), 3c), 4a), 5c), 6a), 7b), 8b), 9c), 10a)

Správné řešení kvízu 13: 1a), 2c), 3c), 4b), 5b), 6c), 7a), 8c), 9a), 10b)

Správné řešení kvízu 14: 1a), 2b), 3c), 4a), 5b), 6c), 7b), 8c), 9c), 10c)

Správné řešení kvízu 15: 1b), 2b), 3b), 4a), 5a), 6b), 7c), 8a), 9c), 10a)

Správné řešení kvízu 16: 1b), 2b), 3a), 4b), 5a), 6b), 7a), 8c), 9c), 10c)

Správné řešení kvízu 17: 1c), 2b), 3a), 4c), 5b), 6c), 7a), 8c), 9a), 10c)

Správné řešení kvízu 18: 1a), 2b), 3c), 4a), 5a), 6c), 7c), 8a), 9b), 10b)

Správné řešení kvízu 19: 1b), 2a), 3c), 4a), 5b), 6c), 7c), 8a), 9b), 10b)

Správné řešení kvízu 20: 1c), 2b), 3b), 4c), 5c), 6b), 7a), 8b), 9a), 10b)

Správné řešení kvízu 21: 1b), 2c), 3c), 4c), 5a), 6b), 7c), 8b), 9c), 10b)

Správné řešení kvízu 22: 1a), 2b), 3b), 4a), 5c), 6c), 7c), 8a), 9b), 10c)

Správné řešení kvízu 23: 1b), 2c), 3a), 4a), 5b), 6b), 7c), 8b), 9a), 10c)

Správné řešení kvízu 24: 1b), 2b), 3a), 4a), 5b), 6b), 7b), 8b), 9b), 10b)

Správné řešení kvízu 25: 1b), 2b), 3b), 4a), 5c), 6c), 7b), 8b), 9b), 10)c)